

ROVATVEZETŐ: DR. SZIKRA DEZSŐ

Egyesületi munkaterv
1996. évre

- Február – Elnökségi ülés
kihelyezett:
február 6-7.
Sarkadremete
- Február – Elnökségi ülés
– Ünnepi (kibővített)
választmányi ülés

Program:

- Előadás keretében az 1100 évesévfordulón az 1896-os Millenium erdészeti eseményeinek felelevenítése.
Előadó: Dr. Oroszi Sándor
- Dokumentum elfogadása, javaslatokkal, kitekintés a XXI. század erdőgazdálkodására. (Publikálás)
- Aktuális kérdések: Bedő – Kaán díj stb.
- Április – Elnökségi ülés
– Erdészettörténeti Szakosztály jubileumi konferenciája
- Május 26-28. – Elnökségi ülés
– Közgyűlés
- Június – III. Erdész-Faiparos Találkozó
– Elnökségi ülés
- Június-július – Vigántpetendi fafaragó tábor és hozzá kapcsolódó rendezvények
- Augusztus – Elnökségi ülés
– WOOD-TECH
- Szeptember – Elnökségi ülés
– Nemzetközi jellegű tudományos konferencia a MTA Székházában (az 1936. évi II. Erdészeti Világkongresszus és a IUFRO IX. kongresszusának 60. évfordulója)
- Október – Tanulmányutak
– Elnökségi ülés
– Kihelyezett helyi csoport titkári és szakosztályvezetői értekezlet
- November – Elnökségi ülés
– Jubileumi nyilvános (kibővített) választmányi ülés és koszorúzások
– Alkalmi kiállítás a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban
- December – Elnökségi ülés

Az 1996. évi munkaterv csak a márciusi számban jelenik meg, mivel 1996. január 15-i határidőre az alábbi helyi csoportok, illetve szakosztályok nem küldték be munkatervüket:

Helyi csoportok: Baja, Győr Eg., Győr-Ménfőcsanak, Gyula, Kaposvár, Kaszópusztai, Mátrafüred, Nagykanizsa, Nyíregyháza, Sopron, Székesfehérvár, Szolnok, Szombathely, Tamási, Veszprém HM, Veszprém FM, Visegrád, Tatabánya, Budapesti Erdőfelügyelőség, Budapest ERSz., Budapest ERTI, Budapest HM.

Szakosztályok: Erdei Vasutak, Erd. Gazdaságtani, Fakereskedelmi, Erdőművelési, Erdőrendezési, Erdőhasználati, Informatikai, Vadgazdálkodási.

Elnézést kérünk azon Tagtársainktól, akik a januári „EL”-at nem kapták meg, de nem minden helyi csoporttitkár küldte be 1995. december 31-ig az 1996. évre érvényes tagnévsort.

Az OEE zalaegerszegi helyi csoportja 1995. december 5-én tartotta évi zárórendezvényét, amelyen két előadás hangzott el, számos hozzászólással és rövid titkári beszámolóval, aktuális témákról. Fokozott érdeklődés kísérte Rakonczay Zoltánnak, az OEE alelnökének „Erdészet és természetvédelem időszzerű témájában” tartott „rakonczayas” színvonalú és stílusú bevezető előadását. Bár a honfoglalástól indította mondanóját (Mo. erdőterületének és élőfakészletének változása stb.), de hamar eljutott napjaink főbb problémáihoz, amelyek csak felsorolásszerűen az alábbiak:

– a kárpótlás szakmai szempontokat figyelmen kívül hagyó végrehajtása,

– a magánerdő-gazdálkodás „fakultatív” rendszerének működésképtelensége,

– megosztottság a szakmai közvéleményben (állami erdők kezelése, vadászat és természetvédelem közötti feszültség stb.),

– a szakigazgatás működésképtelensége a rázúduló feladattömeg és a létszámszökkenő fűnyíró elv miatt.

A számbavett, súlyos problémák megoldása egységes szakmai kiállást igényelne, amely sajnos jelenleg nincs meg az erdészársadalom „prominens” tagjai között. A korábbi hajszálrepedések jelenleg már szakadékszerű repedést jelentenek ágazatunkon belül. Az anyagi érdekeltség („hússzfazék”) hajszálása lekötötte a szakmai feladatok megoldásához szükséges energiák egy részét, káros lobbyzások osztják meg a szakmai közvéleményt.

Az alelnök kolléga a fölvázolt problémák mindegyikére ajánlott megoldást:

– a kárpótlást minél előbb le kell zárni, és érvényesíteni a szakmai követelményeket,

– magánerdő-gazdálkodásra a túl liberális keret helyett a kötelező társulási kényszer szükséges alkalmazni,

– a jelenlegi rt. kezelési forma helyett jobb megoldásnak tartja a kincstári rendszert (állami erdőből képződő hozadékot vissza lehet forgatni, nem kerül elvonásra, térségi eltérő adottságok kiegyenlíthetők), szélsőséges nézetek kizárásával korrek, normális viszonyt kell kialakítani a vadászati és természetvédelmi kérdésekben,

– összetartozó közigazgatási hivataloknál, tárcától független integrációt célszerű megvalósítani (ide tartozó ajánlata: a hatóságnak nem rendőri, hanem pincéri szerepet kell játszani).

Az államerdőszet 50 éves történetébe adott bepillantást rendezvényünk másik témájában Szakács László, a Zalaerdő Rt. erdésze.

Előadásának főbb tanulságai:

– az államosításkor soha nem tapasztalt egységes erdészeti kiállítás valósult meg,

– a meghozott törvények, rendeletek az erdő és erdészek érdekeit védtek,

– az erdészek nem vettek részt a pártharcokban.

Szakács László kolléga a Kaán Károly-örökség továbbvitelében Barlai Ervin elévülhetetlen érdemeit emelte ki ezen időszakból, és több statisztikai adattal bővítette, frissítette fel ismereteinket, pl. az ország újjáépítésekor 590 ezer m³ (3 évi növedék) faanyag került kitermelésre.

Az előadásokat követő hozzászólók egyetértettek a megfogalmazott súlyos problémákkal és megoldási javaslatokkal, amelyekhez elengedhetetlen feltétel a szakmai egység megteremtése, és szükségesnek vélik az Egyesület nagyobb és főleg hatékonyabb szerepvállalását az előttünk álló feladatok megoldásához.

A szakmai rendezvény befejező részében Müller Géza titkár röviden beszámolt a közelmúltban megrendezett titkári értekezletről, a helyi csoport jövő évi program-elképzeléséről. Végezetül Vissi Géza kolléga személyében új vezetőségi tag került megválasztásra. Rendezvényünk a sajtón és a körzeti TV-n keresztül is nyilvánosságot kapott.

Müller Géza

A Fakereskedelmi Szakosztály az ERDÉRT LOMBER Kft. budapesti telephelyén tartottuk legutóbbi szakosztály összejövetelünket.

Kedves Ferenc, az ERDÉRT LOMBER Kft. ügyvezető igazgatója bevezető előadásában rövid, áttekintő tájékoztatást adott az ERDÉRT Rt. átalakulásáról, jelenlegi szervezeti felállításáról, működéséről.

Részletesebben mutatta be a LOMBER Kft. helyét és szerepét a hazai termékgazdálkodásban. Véleménye szerint a fatermék-kereskedelemben hosszú távon is helye van annak a nagykereskedelmi tevékenységnek, amit a lombos fűrészárak területén a kft. betölt.

Az elmúlt évek átlagában évi cca. 20 000 m³ széleztelen fűrészárut forgalmaznak, légszáraz minőségben. A sok-sok kisebb-nagyobb bútorgyártó és asztalosműhely nincs berendezkedve műszárazításra és a folyamatos termeléshez minimum légszáraz állapotból kiindulva tudnak termelni, a gatterfriss áru azonnal nem használható fel.

A nagykereskedelmi telepnek az a szerepe, hogy lehetőség szerint minden időben, minden fajtából és minden vastagságban megfelelő árukészlettel rendelkezzen, mert csak így tud eleget tenni az elmondott

kívánalmaknak. Az állandó, 10-15 ezer m³-es készlet a mai kamatok mellett rendkívül költséges tevékenység, ezt a plusz szolgáltatást a felhasználóknak meg kell fizetni. Egyet kellett érteni a véleménnyel, hogy ehhez a folyamatos kereskedelmi tevékenységhez nélkülözhetetlen a folyamatos beszerzés 2/3 arányban hazai, 1/3 arányban import forrásból.

Rendkívül nehezíti a helyzetet, hogy az erdőgazdálkodás, az elsődleges faipar és a felhasználók – ebbe beleértve az exportpiacot is – érdekeiket tekintve sok vonatkozásban ütköznek egymással. Mindezek együttesen veszélyeztethetik az említett hazai folyamatos nagykereskedelmi tevékenységet.

A továbbiakban Bartha Pál, az FM Erdészeti Hivatalának miniszteri tanácsosa adott tájékoztatást a következő évek, évtizedek fakitermelési lehetőségeiről.

Előadásából megtudtuk, hogy 1994-ben országosan az erdőtervi lehetőségek mindössze 69%-a került kitermelésre. Ebből az állami kezelésben lévő erdők kihasználtsága 90% volt, minden egyéb (magán, tsz stb.) 30%. Az alacsony kihasználtság okát az állami erdőkben az erdőfelújítási gondokra vezethetjük vissza, a magánszférában a rendezetlen tulajdonviszonyokra. Sajnálatosan, a következő években sem várható lényeges változás, így az 1996. évi fakitermelési előtervek nettó 4,5 millió m³ vastagfa kitermelését irányozzák elő. Évente bruttó 2,0-2,5 millió m³ faanyag marad kitermeletlenül, elsősorban a még hosszú évekig elhúzódó új tulajdonviszonyok rendezetlensége miatt. Jellemző még a következő évekre, hogy tölgyből növekszik a fakitermelési lehetőség, akácból és nyárból 500 ezer m³-t meghaladó mértékben csökkennek a kitermelési lehetőségek.

Szalkay György igazgatóhelyettes előadásában részletes tájékoztatást adott a fapiac jelenlegi helyzetéről. Bevezetőjében, csatlakozva az előző előadáshoz, az elmúlt évek tapasztalatai alapján látható pozitívumok ellenére is olyan *szakmai és piaci embargónak* nevezte az erdőgazdálkodásban kialakult helyzetet, amit mások a trianoni árok és veszteségek mértékével jellemeztek.

Az évek alatt ki nem termelt, de kitermelhető több millió m³ fatömeg, az elmaradt erdőfelújítási, ápolási, fahasználati munkák értékének együttese valószínűleg csak több 100 millió veszteségben fejezhető ki. Ha ezen a téren rövid idő alatt nem rendeződnek a tulajdonviszonyok, ha fellazul az állami erdőfelügyelet, ha nem születik meg mihamarább az új erdőtörvény, akkor érdeink jelentős részében évtizedek munkáját tehetjük nagymértékben tönkre, illetve veszünk nyakunkba évtizedekre szóló nehéz feladatokat. A piaci helyzetre, különösen a primer termékek területén, alapvetően rányomja bélyegét a rendkívül nagy kereslet. Ez a kereslet nem kis mértékben a csökkent hazai forrásokra vezethető vissza.

Ha figyelembe vesszük, hogy több iparág (bányászat, papíripar), biztos külföldi piacok (jugoszláv papírfá) estek ki fokozatosan a felhasználók közül az utóbbi években, akkor kijelenthetjük, hogy *változatlan igényeik mellett igen nagy fahidányal lehetne számolni*.

Az ipari felhasználás területén is sok-sok nagy bútorgyár számolta fel termelését. A drasztikusan lecsökkent hazai fűrészipari alapanyagból kiindulva, csak ezért nincs nagyobb alapanyaghiány az országban.

Érthető, hogy a kevesebb árualap miatt jelentősen emelkedtek az árak, és az utóbbi évek devizaárfolyam-politikája is kedvezőtlen versenyhelyzetet teremtett a hazai felhasználóknak. Részletesen tájékoztatta a jelenlévőket az 1994. évi rönkexport alakulásáról, és elfogadhatatlannak minősítette, hogy az 1213 em³ fűrészipari alapanyagból 267 ezer m³ került rönk formájában kiszállításra, ez a teljes mennyiség 22%-a. Ebből a mennyiségből közel 33%-ot tett ki a nyárrönk-export, amit nem lehet kifogásolni, de a közel 50 ezer m³ tölgy, bükk és egyéb lombos fafaj, *lemez és fűrészrönk exportját indokolt lenne a hazai elsődleges faipar és hazai bútorigipari alapanyag-ellátás érdekében korlátozni*.

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével.

A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetőség szerint gondozza és közli.

Kérjük a szerzőket, hogy pontos lakcímüket és a személyi számukat is megadni szíveskedjenek.

Nem kell sajnálnunk az igen kedvező feltételek mellett értékesíthető nemesnyár-, éger-, fűz-, de még a diórönköt sem, amelyeknek hazai felhasználási lehetőségei kedvezőtlenebbek a külföldhöz képest.

A sarangolt választékok területén érződött legjobban a korlátozott fakitermelési lehetőség. A jugoszláv papírfaszállítások kiesése (embargo), a hazai papíripar fából történő terhelésének leállítás, valamint az elmúlt évek alatt 5-6%-kal megnövekedett sarangolt választékok mennyiségének ismeretében kell a piaci lehetőségeket vizsgálni. Az év első felében igen kedvező árak alakultak ki, a tűzifa ára is jelentősen emelkedett, emelkedtek a hazai forgácsfaárak is. Mindezek ellenére elsősorban a nyár-papírfá értékesítése a második félévben megtorpant, az árak mérséklődnek.

Árpolitika

Az ismert központi intézkedések ágazatunkat export vonatkozásban igen kedvezően érintették, hiszen – pontosan az ERDÉRT Rt.-t kivéve – minimális a fatermékek importja. Nehezíti az importőrök helyzetét a 8%-os vámpótlék is. A folyamatos forintleértékelés különösen a primer termékeknél jelentős extraprofitot eredményez, viszont a legtöbb elsődleges faipari üzemben a magas alapanyagárak az egyre növekvő energia- és egyéb járulékos költségek lényegesen szerényebb eredményeket biztosítanak. Ezen a területen a legfrissebb információim sajnos kevesebbek, az viszont igazolódni látszik, hogy 50-100 em³-es elsődleges faipari üzemeknek már induláskor sem volt létjogosultságuk, nemhogy a mai piaci körülmények között.

Örömmel tapasztalható, hogy idén várhatóan kevesebb fűrészüzem lesz veszteséges, de a jelenlegi, szinte teljesen kiszolgáltatott piaci helyzeten változtatni kellene. Mindezek mellett a jobb minőségű áruk iránt növekvő hazai kereslet mutatkozik ami az ipar élénkülésére utal. Ebben az esetben fokozottan előtérbe kerül a *jelenlegi mértékű rönkexport korlátozása*, sőt érzékeny alapanyaghiánnyal kell számolni.

Kereskedelmi morál

A teljes kereskedelmi liberalizáció olyan időszakban ért el bennünket, amikor a hazai és import eredetű forrásaink évi 2,5-3,5 millió m³-rel csökkentek. Ezzel egy időben 400-500 külkereskedelmi és több ezer belkereskedelmi jogalanyt tartanak nyilván, és mindenki próbál megélni, sajnos igen sokan nem tisztességesen. Nehéz elfogadni és azonosulni a sajnos teljesen egyenlő jogokat élvező, befektetés nélküli külföldi kereskedőkkel, a pénzmosókkal, a zsebből fizetőkkel.

Mindezek mellett tisztelni látszik a kereskedelem, tisztességtelenül sem a bel-, sem a külpiacra tartósan nem maradhat senki.

Néhány záró gondolat

– Közös a felelősségünk nemcsak az erdőgazdálkodás, de az elsődleges faipar és a hazai ellátás területén is.

– Fokozott a felelősségünk különösen a lombos termékeknél az exportban.

– Az importban mindenki a maga megítélése szerint cselekedhet.

– Lépjünk fel az export tömegtermékek (papírfá, rostfa, nyárrönk) határon való vámkezelésének visszaállításáért.

– Mielőbb rendeződjön a magántulajdonba került erdőterületek helyzete, amely lehetővé teszi a nagyobb árualapok kereskedelembe történő bevonását.

E havi számunk szerzői

Bánó László	Pilis Rt.	Visegrád
Barna Tamás	EFE	Sopron
Bartha Dénes	EFE	Sopron
Halász Gábor	FM-ERSZ	Budapest
Király Pál	erdőmérnök	Budapest
Köllwenz Ödön	erdőmérnök	Pécs
Magyar Lajos	EFE	Sopron
Marosvölgyi Béla	EFE	Sopron
Ormos Balázs	TÁEG Rt.	Sopron
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Rumpf János	EFE	Sopron

A lapban aláírás nélkül megjelenő fotókat Pápai Gábor készítette.

A továbbiakban Oláh János és Pataki Péter osztályvezetők adtak tájékoztatást a várható primér és szekunder termékek exportalakulásáról. Ingadozónak ítélték a sarangolt választékok piacát, jelentősen megnöttek a készletek az agglomerált iparban és jelentősen csökkentek a cellulózárak.

Elhangzott, hogy a jugoszláv helyzet rendeződése után mint nagy exportőr országgal, számolnunk kell az európai piacon. Erősen megnőtt Észak-Amerika beszállítása Európába. Jelentősen visszaesett a korábbi évek éger és akác igen magas kereslete.

Pataki Péter javasolná a legjobb minőségű hazai rönk exportjának korlátozását.

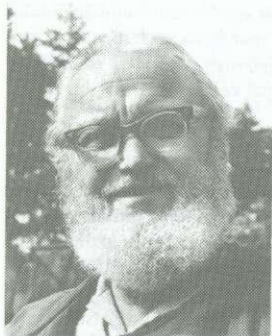
Illyés László igazgató a Szakosztály munkájával, a létszámmal, az új tagokkal kapcsolatban adott tájékoztatást.

Az elhangzottak kapcsán nyomatékosan felhívta a figyelmet arra, hogy biztonságos hazai ellátás és hazai felhasználás nélkül a ma kedvezőnek ítélt exportban jelentős hátrányokat szenvedhetünk. Feltétlenül indokoltnak tartja a hazai elsődleges faipar jelenleginél sokkal megnyugtatót stabilizációját.

A sok értékes hozzászóló (Kelemen Zoltán, Varga József, Erdős Péter, Szabó Előd, Meggyesfalvi István, Pfeifer Zoltán) a mindenkori exportérdekeltségek hangsúlyozása mellett a hazai iparvédelem jelentőségét is kiemelték.

Szalkay György

Bánó István (1917-1995)

Erzsébet napján 1995-ben távozott az élok közül a magyar erdészeti kutatás kiemelkedő egyénisége. A gazdag életút története, miként a ledöntött fa évgyűrű-elemzése, aligha volna összefoglalható hosszabb megemlékezésben sem. A méltó emlékek a hazai erdőben álló fenyők tízezrei, a magtermelő plantázatok, az arborétumok. Ezek hirdetik annak a magyar erdész kutatónak az eredményes munkásságát, aki 1917-ben a Vas megyei Nemescsú községben született. A közse-

gi gimnáziumi évek után először az Evangélikus Teológia hallgatója lett Sopronban. Háromosztendős tanulmányait ezután ugyanebben a városban, de már a Műegyetem Erdőmérnöki Karán folytatta. 1943-ban szerzett erdőmérnöki oklevelet.

Fiatal erdőmérnöként 1945-ig a Szombathelyi Erdőfelügyelősegen dolgozott, majd megszervezte a Szombathely-Kámoni Erdőgazdálkodási Igazgatóságot. 1950-től a Vas megyei Erdőgazdasági Egyesülés fahasználati és erdőművelési előadója volt.

Az Erdészeti Tudományos Intézethez 1953-ban került. A fenyőtermesztés, az exoták honosítása és termesztésének témáit kutatva érte el nemzetközileg is elismert eredményeit. Az élok között ismerte fel, hogy a fenyőtermesztés egyik kulcskérdése a megfelelő minőségű szaporítóanyag-ellátás, a nemesítési lehetőségek hasznosítása. Nemesítőmunkáját már üzemi szakemberként 1951-ben elkezdte. Az ERTI-ben végzett kutatása nyomán a magyar plantázis-koncepció olyan iskolát teremtett, amely képes volt az új eredmények sorozatának a felmutatására, amelyet nemzetközileg is nagyra értékelték. Különböző nemzetközi tudományos tanácskozáson, bemutatókon ismertette kutatásait és bizonyította be a gyakorlatban ezek sikerét.

Munkásságának legkiemelkedőbb bizonyítékai a kísérleti és főleg az üzemi plantázatok. Ezek évtizedek óta szolgálják a hazai fenyőtermesztést, biztos alapot nyújtanak a fenyőmagellátáshoz.

Felismerte az exóta fajok hazai szerepét és fatermesztési jelentőségét is. Pinétumokat létesített, ahol a gyakorlat számára is bemutatta a lehetőségek széles körét. A fák, a növények szeretete, a szép iránti vonzalma igazából a Szombathely-Kámoni Arborétumban nyilvánult meg a legjobban. A génmegőrzés, az élővilág védelme, az erdő jóléti haszna egyaránt szerepelt kutatási részfeladatai és törekvései között. 31 tanulmányban, könyvrészletben tette közzé munkája eredményeit.

Kegyelettel emlékezett meg az Erdészeti Tudományos Intézet az egykori munkatársáról a kiszidányi temetőkör és halálját e sorokkal is kifejezi. Példája, emléke egyaránt megmarad az erdészeti kutatók és az erdész-szakemberek körében az

Erdészeti Tudományos Intézet

In memoriam László Sándor

November utolsó napján vettek végső búcsút családtagjai, kollégái Baktalórántházán a Nyírerd Rt. erdőművelési ágazatvezetőjétől, László Sándortól, aki 48 éves korában, alkotóereje teljében távozott az élok sorából.

László Sándor 1947-ben született Petneházán. Édesapja erdész volt, tőle hozta az életét betöltő hivatás szeretetét. Útja egyenesen vezetett a szegedi Erdészeti Technikumba, majd onnan vissza szülőföldje erdeibe. Irányította az őfahértőt, illetve a máriapócsi kerületet, de miután vezetői hamar felismerték kiváló szervezői és irányítói képességét, 1972-ben már a baktalórántházi erdészeti erdőművelési szakvezetője, 86-tól ágazatvezető. A mag-, csemetegazdálkodást, valamint az erdőművelési irányítást látta el egészen korán bekövetkezett haláláig.

Az erdő szeretete és gondviselése magas szinten jelent meg László Sándor életében. Kiváló szakmai munkája nyomán parlagföldeken 5100 hektár új erdő létesült. Elsősorban a mag- és csemetetermeléssel, valamint akác-nemesítéssel foglalkozott szívesen. Az 1980-as évek elején elkezdett egy, az akác komplex termesztését célzó nagy horderejű munkát, amelynek egyik gyakorlati eredménye a kimagasló genetikai értékű magtermő állományokról az általa tökéletesített maggyűjtési technológiával begyűjtött 1100 mázsa akácmag, amit hazánk határain túlra, Európa más országaiba is kiszállítottak. A baktai akácok országos hírneve arra kötelezte őt, hogy következetes kutatói munkával tovább vizsgálja, keresse a legmegfelelőbb, a legnagyobb értéket hordozó, a továbbnemesítésre legalkalmasabb klónokat.

Szelektált a kimagasló értékű egyedek javára, ezeket vegetatív úton, gyökérről szaporította. Így nevelt meg több mint egymillió csemetét, melyből jutott az ország más tájaira is, de ebből létesült a baktai 230 hektáros fajtaazonosító és 50 hektáros összehasonlító utódállomány. Szakmai sikereit az országhatárokon túl is számon tartják. Akáctermesztéssel elért eredményei Európa más országaiban is érdeklődést keltenek.

László Sándor 25 éven át hűséges tagja volt az Országos Erdészeti Egyesületnek. Szerteágazó munkája mellett jelentős közéleti és társadalmi szerepet vállalt az erdőgazdaságnál. Szakszervezeti titkárként soha nem feledkezett meg munkatársai érdekképviseléről. Választói érdekében vállalta ezt, a kemény érdekvédelmet és okos taktikával, jó diplomáciai készséggel érvényesítette. A Nyírerdő Rt. pótolhatatlan erdész volt. A nyíri erdők – tölgyesek, nyárasok, akácok – emlékét és szellemiségét azok a szavak őrzik, melyeket egyszer vallomásként idézett: „Oh, én öreg gyerek! – néha álmodom. Olyan erdőről, ahová nem hat el az emberi önzés, az intrika. Ahol kakukkszó, madárének zengi halkan az örök erdő muzsikáját, fenyő- és virágillat áradoznak a harmatos rétek vadvirágai felett.”

Legyen sírján mindig egy szál virág, fenyőtöret vagy nyírfaág.

Búcsú a tanítómestertől

Két ünnep közti csendes, békés napok. Egyik este telefoncsörgés. Kedves, idős kolléga szól hozzám. Most nem örülök a hívásának. Baljós előérzet kerít hatalmába. Nem csalódom. Tóni meghalt – hallom a kagylóból. Majer Antal, azaz Tóni, meghalt – visszhangzik bennem tompán. Tudtam, hogy beteg, tudtam, hogy napjai vannak hátra. De valami vak bizodalom nem engedett félnem. Hiszen vagy húsz éve, amikor a radiológiai klinikán meglátogattam, akkor is mindenki a véget jósolta. Aztán felépült, újra lábra kapott, könyveket írt és egy kicsit a régi lett.

– Tóni meghalt – szólt meg bennem újra. És régi képek villannak az emlékezetemben. Amikor hallgatóként a Bakonyban Őt-vasút nagygyakorlaton voltunk. 10 napig műszaki mémőkők voltunk, terveztünk, vasutaztunk, mértünk. Az utolsó nap Tóni volt. Az akkori ugodi erdőgazdaság főmérnökéé. A bükkösök természetes felújításának módjait mutatta be. Eligazodáshoz a bükkös alját szőnyegszerűen borító növényeket használta fel. Megragadott a bemutató. Arra mutatott, hogy a növények ismerete nem öncél, nemcsak a vadász izgalmát hajtja a botanikust, amikor ritka növényfajok után kutat, hanem a felfedező láz megszállottja, hanem a növényzet lehet más is számára, gyakorlati eszköz, jelzés arra, mit kell tennie a természeti törvények megsértése nélkül. Ez új volt, nagyon belém ivódott.

Aztán Tóni volt az, aki kutatóknak hívott és a pályára állított. Bízott bennem, feladatokat adott. És előadások tartására vezényelt, bemutatók vezetésére irányított. Vagyis: végigjárta velem azt az iskolát, amivel kutatóvá, oktatóvá alakulhattam. Ő volt, aki Sopronba invitált, amikor egy katedra új gazdát kívánt.

Lépten-nyomon éreztem barátságát, szeretetét.

Tóni meghalt – visszhangzik megint. Elment a tanítómester. Akinek szerelme volt az erdő. Aki az erdő minden rezdülésére éber fülekkel és nyitott szemmel figyelt. Aki a vakond túsorából is értékes ismereteket formált, és aki soha nem elégedett meg a látott jelenséggel, a miértet is kereste. Aki a részleteket firtatta, de mindig a nagy Egész érdekében. Mert rendszerben gondolkodott, ezt a szemléletet adta tovább. Nagy formátumú professzor volt, a legjobb selmeci hagyományok folytatója.

És meglátta a szepet is az erdőben. Ezért állított össze versgyűjteményt és lett a hazai erdőesztétika nagyja.

Az erdő volt a mindene, azon belül is a bakonyi erdő, kiváltképp a bükkösök. Ezekről szerzett tartást, gerincet, letisztult erkölcsi nézeteket, helytállást.

– Tóni meghalt – hasít belém újra meg újra a fájdalmas érzés. Búcsúzzunk hát Tőle egy csendes fohással és azzal a szép Szabó Lőrinc idézettel, amit az Ő gyűjtéséből ismerek:

*De szépek vagytok, fák, virágok!
Még ti is, egyszerű gyomok!
Költők vagytok ti, szavak nélkül
és bátrabbak, mint én vagyok.*

*S amikor már nem fogok élni,
és mocskos rágott a föld,
ti, néma varázslók, megváltók,
emeljétek ki drága zöld
véretekkel, emeljétek föl
a sár fölé és írtatok
poromból szebb verset az égbe,
mint amelyet ma én tudok.*

(Az emlékezést írta: dr. Szodfridt István)

Köszönetet mondunk minden kollégának, barátnak, ismerősnek, akik szeretett Férjem, fiaim Édesapja temetésén részt vettek, részvétet nyilváníttak, fájdalomban osztoztak.

Hálánkat fejezzük ki a Nyírerdő Rt. vezérigazgatójának, Kovács Gábor úrnak, a baktalórántházi erdészeti igazgatójának, Kozma Károly úrnak, s az erdészeti valamennyi munkatársának, akik anyagi és erkölcsi támogatást nyújtottak, a temetés lebonyolításában nagy segítségünkre voltak.

*Özv. László sándorné
fiai: Sándor és Zsolt*

Végző búcsú

Megrendülten állok dr. Majer Antal egyetemi diáktársunk és erdőmérnök kollégánk koporsója előtt, hogy erdész évfolyamtársai nevében végző búcsút vegyek tőle.

1940 októberének első napjaiban lettünk a soproni Alma Mater ifjú polgárai. Ez volt Hazánk utolsó békeéve. Szeptemberben kaptuk vissza Észak-Kelet Erdélyt, s így az újabb hegyvidéki, erdős jellegű területgyarapodással nemcsak egyetemünk hallgatóságának létszáma növekedett meg, hanem az erdészek, bányászok, kohászok szakmai boldogulási lehetősége is. Ez lelkesítő reményekkel töltött el minket, mert perspektívát láttunk magunk előtt. A körülöttünk dúló európai háború ellenére akkor még bizakodással néztünk a jövőbe. 142-en kezdtük meg tanulmányainkat, ebből 85-en voltunk erdőmérnök-hallgatók. Egy év múlva már háborús évfolyammá váltunk és az összeomlás évében diplomáztunk.

Az akkori magyar kormányoknak az volt a törekvése, hogy az egyetemi ifjúságot megkímélje a háborús elvérzéstől, a béke beköszöntével legyen kikkel az országot fejleszteni. Kormányaink okultak az első világháborús nagy vereszeségből. Akkor a selmeci főiskola diákjainak egynegyede a frontokon halt meg. Kérem, nézzék meg az egyetemi tanulmányaik előtt katonai kiképzésben részesültek, tartalékosok voltak.

Ilyen légkörben, ilyen tudattal, legtöbbünk a tanulásra koncentrált.

A sokgyermekes, s anyagi gondokkal küzdő családból származó Majer Antal diáktársunk, aki édesapja elvesztése miatt 17 éves korában félárva lett, családjának anyagi gondjait átérezve, különös lelkiismeretességgel tanult. Szellemi képességei mellett magával hozta a veszprémi piarista gimnázium magas színvonalát is, ahol a kemény követelmények ellenére is jelesen érettségizett.

Évfolyamunk a selmeci szellemnek köszönhetően hamar összekovácsolódott. Majer Antal szorgalmával, nyugodt és udvarias természetével és azzal a céltudatossággal, ahogy a szeretett erdész-pályára készült, valamint a közösségünk iránt érzett szolidaritásával hamar elnyerte évfolyamtársai bizalmát.

Az Ifjúsági Kör nevű diákegyesületünk esedékes éves elnökválasztásán ő is jelölt volt. Jól emlékszem még a választási kampányunk derűs eseményeire, amikor a soproni járdák aszfaltján nagy fehér betűkkel meszelve, az ő neve is szerepelt. Avagy a heti erdei tanulmányi gyakorlatokon jókedélyű versfaragó diáktársaink az ő nevét is rigmusokba fonták. Az egyik versike még mindig eszembe jut: „Dicsőhimnuszról zeng az ájér, mert elnökünk lesz a Majer!”. Negyedéves firmáink nem tűrhették, hogy az addigi szokásoktól eltérően egy harmadéves legyen a köri elnök. De ez a választási „csatavesztés” semmit se változtatott azon a tekintélyen és megbecsülésen, amit Majer Antal évfolyamtársai, de a firmák körében is élvezett.

Az akkori dékáni hivatal épületében – ez az, amelyik előtt a botanikus kertben az ágfalvi csata emlékműve áll –, az emeleten berendezett diákkollégiumban lakott. Negyedmagával voltak „kamarások”, Szádeczky-Kardoss Bélával, Lautner Györggyel és Keresztesi Bélával. Egymást segítő, megbecsülő, baráti szellemben együttélő diáktársak voltak, mindnyájan kiváló tanulók. „Hotel Inter” volt a beceneve ennek az egyetem által fenntartott húszfős kollégiumnak.

21 év múlva Majer Antal tanszékvezető egyetemi tanárként ezzel a kollégiummal az utca másik oldalán szemben lévő egyetemi tanári

lakóházba költözött be és negyed századon át gyakran nézett arra az épületre, ahonnan erdész pályafutása elindult, amely négy éven át otthona volt.

1944 nyarán, hazánk tragikus évében valetáltunk, de a 85 első-
vesből már csak 57-en jutottunk el idáig. Nagyrésznünk, így Majer
Antal is még abban az évben megszerezte erdőmérnöki oklevelét. A
közelgő front, a német megszállás és az amerikai bombázások tragi-
kus légkörében mondtunk diákbúcsút egymásnak, szétszéledve az
országban, ki családi otthonába, ki első munkahelyére, „ki tudja
merre, merre visz a végzet...” hangulatában.

Viszonylag szerencsés évfolyam voltunk, mert a háborús veszte-
ségünk 3 diáktárs volt, s ők se a fronton haltak meg.

A háború után a kárpáti erdők nyújtotta szakmai lehetőségek
elveszték ugyan számunkra, de a hazai földreform során az erdők
nagyrésznének államosítása, vagy más szakterület, pl. a vasútépítés,
a mélyépítés, a földmérés, az ország újjáépítése, megadta a szakmai
boldogulás lehetőségét, még ha szerény életszínvonalon is. A háború
alatti magyar kormányoknak az egyetemi ifjúságot kímélő politikája,
a háború után megalakult demokratikus kormánynak biztosította az
újjáépítés szakembereit. Tudtommal akkor senki sem ment külföldre,
boldogulását keresni – nem számítom természetesen ide a Felvidék-
re, Erdélybe hazatérőket –, mert meg voltunk győződve arról, hogy
a békeszerződés aláírása után igazi szabad, demokratikus magyar
kormányok fogják sokat szenvedett hazánkat vezetni...

Majer Antal hű maradt az erdész elhivatottságához; állandó ön-
képzéssel, 16 éves praktizálással, tudományos eredményeivel, szak-
irodalmi tevékenységével méltó utódává vált szeretett és nagyra-be-
csült dr. Roth Gyula professzorunknak, amikor az erdőművelési
tanszék vezetője lett. Valamennyien büszkéek voltunk és amíg élünk,
büszkéek leszünk rá.

Valetálásunk után 15 évvel tudott újból összejönni az évfolya-
munk, amikor nyugdíjba vonult. Legutóbb 1994-ben volt együtt az
évfolyamunk, amikor egyetemünk az aranydiplomákat ünnepélye-
sen adta át az 1944-ben oklevelet szeretteknek. Ezzel egyidőben
rendeztük meg az 50. éves, jubileumi valétatalálkozóinkat, persze már
erősen megritkult gárdával.

A soproni asztaltársasági diáktalálkozóinkon Majer Antal, ami-
kor csak tehette, részt vett. Az elmúlt ősszel, amikor fehér asztal
mellett beszélgettünk az elmúlt ifjúságunkról és az aktuális szakmai
gondokról, nem hittem volna, hogy ilyen hamar végső búcsút fogok
venni tőle.

Sajnos, egyre gyakrabban temetünk, s ezzel a temetéssel már ott
tartunk, hogy diáktársaink fele temetőben nyugszik...

Milyen különös, hogy Majer Antal életútjának fontos eseményei
hazánk történelmi sorsfordulóival vágnak egybe. A trianoni békedik-
tátum évében született, gimnazista diákként megélte elszakított or-
szágrészek békés visszatérésének örömét, II. világháborús összeom-
lásunk évében diplomát szerzett, és most egy megváltozott világot is
megélve távozott közülünk.

Kedves Ifjúság! Ti, akik előbb díszőrséget álltatok Majer Antal
professzor ravatala, s most sírja mellett álltok, vegyetek példát az ő
életéről, de gondolatok arra is, hogy milyen véges az emberi élet, s
azt az időt, amely megadatik kinek-kinek, szépen, okosan, örömkö-
kel telve, a nehézségekkel sikeresen megküzdve, alkotó módon
éljétek le. Ne feledjétek azt, ami Majer professzornak is alapelve volt,
hogy az erdész nem a mának, hanem a jövő nemzedékeknek neveli,
gondozza a rábízott erdőt, amelynek hasznát az utánunk jövő nem-
zedékek, gyermekeink, gyakran csak az unokáink nemzedéke fogja
élvezni. Ilyen távlatokban a politikai rendszerek, a kormányok vál-
toznak, jönnek-mennek, de az erdész mindig a haza javára, a nem-
zetnek dolgozik, alkot!

Szeretett Tóni! Kedves diáktársunk, igaz barátunk, kollégánk!
Amíg élünk, emlékezni fogunk Rád, de ennél az emlékezésnél –
hiszen nemsokára mind elfogyunk – sokkal maradandóbb az, amit a
magyar erdőkért tettél. Nemzedékeket neveltél az erdő szeretetére,
szakmai munkáságod, s a szakirodalom révén és vele a neved is,
hosszú időre megmarad, nemzedékek fogják tanulmányozni.

Nagy fájdalommal búcsúzunk Tőled, Isten Veled, nyugodjál bé-
kében!

Hábel György

Versféle Majer professzor halálára

Hát bevégeztetett mégis...

Bizonyosság lett

két évtized kínzó fájdalma.

A bennünk fogant kishitűséggel

hányszor temettük... hányszor

eresztettük le a sírba,

sokszor magunkban sírova

már csak száraz könnyeket.

Lám, lám erdész ember

Ti mind.

Mégiscsak halandó az emberi rész,

ha int a halál.

Ám a könnyű légbe...

ha hívó, odafent az égbe'

az örök mindenségbe'

Létezünk tovább, mint itt lent a kő

a virág, a fák... minden...

ami erdő.

Lelkében oly régen fészkelte halállal

mily bölcsen élte ezt...

Professzorain.

S közben atomokig pontos, nyugodt

bölcsességgel adott fejünkbe

erdő-tudást...

a száz év múlva is igaz

könyvespolcnyi halhatatlanságot.

Már kristállyá szelidült

izzó savak, lugok között látja

az erdőt adó matériát.

Bakonyi bükkösök ágai közt

az ég felé repülve

erdész lelkét puhán megfésülve

azért itt maradt velünk.

A zöld mindenségről szóló szavak,

neszek, erdőzörejek, vadak

által a lelket gerjesztő

sok-sok emlékkép

olykor ölbe kapja lengve...

ködös, vagy szikrázó hajnalon derengve

az Ő... az erdő poézisét.

Pápai Gábor

Az Erdészettörténeti Szakosztály és a Pécsi Helyi Csoport 1995. október 17-én közös rendezvényt tartott Pécssett, a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Rt. Rét utcai székházában.

Dr. Kollwenz Ödön Pécs város erdejének története című előadását népes hallgatóság előtt tartotta meg. Előadásában áttekintette a török kortól egészen 1945-ig Pécs városi kezelésben lévő több mint 4200 kh területű erdőbirtok történetét. Itt dogozó erdész elődeink mindig a kor követelményeinek megfelelő, célszerű, lelkiismeretes gazdálkodást folytattak a Pécs környéki erdőkben. Így az erdők folyamatos, tervezhető bevételi forrást biztosítottak a városnak, el látták a közintézmények tüzelőszükségletét.

A hozzászólásokban *dr. Kovács János*, a városi erdőkben tevékenykedő kiemelkedő erdész szakemberek emlékének megőrzésére erdei emlékmű felállítását javasolta.

Hardy László áttekintette a Pécs környéki erdők mai helyzetét.

Tóth Aladár személyes emlékek alapján idézte fel *Rábay Gyula* alakját, aki utoljára töltötte be a pécsi erdőmesteri hivatalt.

Béni Kornél

Az Erdészettörténeti Szakosztály 1995. évi ötödik és egyben utolsó rendezvényét 1995. november 28-án tartotta a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban.

Dr. Magyar Eszter a XVIII. századi erdőgazdálkodás néhány kérdése címmel tartott előadást, melynek keretében a Habsburg uralkodók politikájának az erdőgazdálkodásra gyakorolt hatását vizsgálta. A Habsburgok Magyarországot határozottan gyarmatosító politikát folytattak, viszont a legfejlettebb szakmai módszerek bevezetésével nagymértékben elősegítették a gazdasági fejlődést.

A jövedelmezőség fokozása végett a kincstári erdőbirtokokon a kor színvonalán mintá értékű erdészeti szervezetet hoztak létre, és magas színvonalú erdőgazdálkodást folytattak. A kincstári erdőgazdálkodás mintáit először a tőkeerős nagybirtokok vették át. A XVIII. században kezdődött meg a szervezett erdészeti szakemberképzés is.

Az előadás után kialakult élénk eszmecsere során *dr. Hajdú István*, *dr. Nagy Domokos Imre*, *dr. Csőre Pál*, *Szakács László*, *Köveskúti György*, *dr. Király Pál* fejtették ki a témával kapcsolatos véleményüket.

Ezután *Szakács László* előadásában dokumentumok, levéltári adatok, személyes visszaemlékezések alapján az erdők 50 évvel ezelőtti állami tulajdonba vételéről emlékezett meg.

Az előadás folyamán ismertetésre került az államosítás végrehajtásának módja, az erdészszakma ezzel kapcsolatos reményei, és az államosított erdőgazdálkodás kezdeti lépései.

Az előadás utáni élénk vitában *dr. Nagy Domokos Imre*, *dr. Csőre Pál*, *dr. Jérôme René*, *dr. Király Pál* személyes élmények felidézésével tették hitelesebbé a megemlékezést.

Harmadik napirendi pontként *dr. Oroszi Sándor* elnökletével szakosztály ügyek kerültek megvitatásra. Értékeltek a Szakosztály 1995. évi munkáját, és javaslatok hangzottak el a jövő évi programtervre vonatkozóan.

Végül kiértékeltek az Erdészettörténeti Pályázatra beérkezett pályaműveket.

Béni Kornél

A Gépesítési Szakosztály 1996. január 16-án részt vett az MTA Agrár-Műszaki Bizottságának Kutatási és Fejlesztési Tanácskozásán, Gödöllőn. A tudományos konferencián

- a szántóföldi növénytermesztés gépesítése,
- a kertészeti kultúrák termesztésének gépesítése,
- a takarmány előkészítési és feldolgozási technológiák,
- az állattartási technológiák,
- az agrár-műszaki alap kutatások,
- a gépesítés ökonómiai kérdései és
- a mezőgazdasági gépek vizsgálata, új mérés technikai eljárások tárgykörökben összesen 214 témakör került ismertetésre előadás, illetve poszter formájában.

A konferencián a szakosztály megjelent tagjai betekintést nyertek a rokon szakterület, a mezőgazdasági gépesítés legújabb kutatási eredményeibe.

Dr. Horváth Béla

Az Erdők a Közjóért Szakosztály 1995. december 14-én tartott ülése a Vajdahunyadvárban volt, ahol *dr. Oroszi Sándor* segítségével megismertek a résztvevők az épületgyűttes történetével és a természetvédelmi és vadászati kiállításokkal. Tekintettel a látogatottság nagyságára és a téma – természetvédelem – fontosságára, bizony elkélne a támogatás, hogy a kiállítások színvonalát fejleszteni lehessen.

Dr. Oroszi Sándor színes és szakszerű vezetése mindenki számára nagy élményt jelentett.

Ezt követte a Göncöl Alapítvány képviselőinek előadása. *Kiszel Vilmos* és *Pataki Zsolt* volt, akik elfogadva a meghívást bemutatták az Alapítványt.

Az alapítvány a Göncöl szakkörből indult ki. Nevét jelképnek tekintik, részben csillagászati vonatkozásban, részben a magyar mondavilágra utalva.

Tevékenyséjüknek öt fő iránya van:

1. Környezeti nevelés.
2. Természetvédelem.
3. Modern művészeti galériát tartanak.
4. Kiadványokat készítenek és adnak ki (Süni).
5. Részt vesznek a jogalkotásban: természetvédelmi törvény, vadászati, erdőtörvény stb.

Részt vettek – holland-magyar bilaterális kapcsolat által biztosított pénzből – a Duna-Ipoly Nemzeti Park létrehozását célzó munkában. A feladat a jelenleg nem védett területek feltárása volt. E munkában együtt dolgoztak a BTI-vel, az MTA Vácrátóti Intézetével és a Természetudományi Múzeum Állattárával.

A konklúzió a nagy tájképi elemek, a változatos biológiai élőhelyek, a sokféleség, a mozaikosság, azok kapcsolatainak megőrzése. Szlovák-Magyar Nemzeti Park lett volna, de a szlovákoknál nem vált nemzeti programmá. A Nemzeti Park magába foglalná a Berda-hegység tömbjét az Ipoly torkolatáig, az Ipoly-dombságot és az Ipoly szabályozatlan folyószakaszát, kiegészítve a két, már védett tájvédelmi körzetet (Pilis, Börzsöny).

Meg kell érteni, hogy az élővilág egyes biológiai egységei, élőhelyei milyen kapcsolatban vannak egymással, ökológiai rendszerszemléletet kell kialakítani.

Pataki Zsolt fejtegetéseiben kitért az erdészeti természetvédelmi szerepére, a tartamosságra, a természetszerű erdőgazdálkodás iránti igényre, a fatermesztés gyakorlati tapasztalataira. Fontosnak tartja, hogy az erdészek nyitottak legyenek a változó társadalmi kihívásokra.

Mindkét előadó igen fontosnak ítélte meg, hogy a természet az erdő nyújtotta szolgáltatásokat, melyek mindannyiunk számára az életet biztosítják, a társadalom megfelelően elismerje és anyagiilag támogassa, mert ez össz társadalmi érdek és feladat. Pontosan meghatározva, hogy milyen mértékben és honnan kapják a támogatást.

Az erdőterületeknek országosan kb. 150 ezer ha-ral való növelését szükségesnek látják.

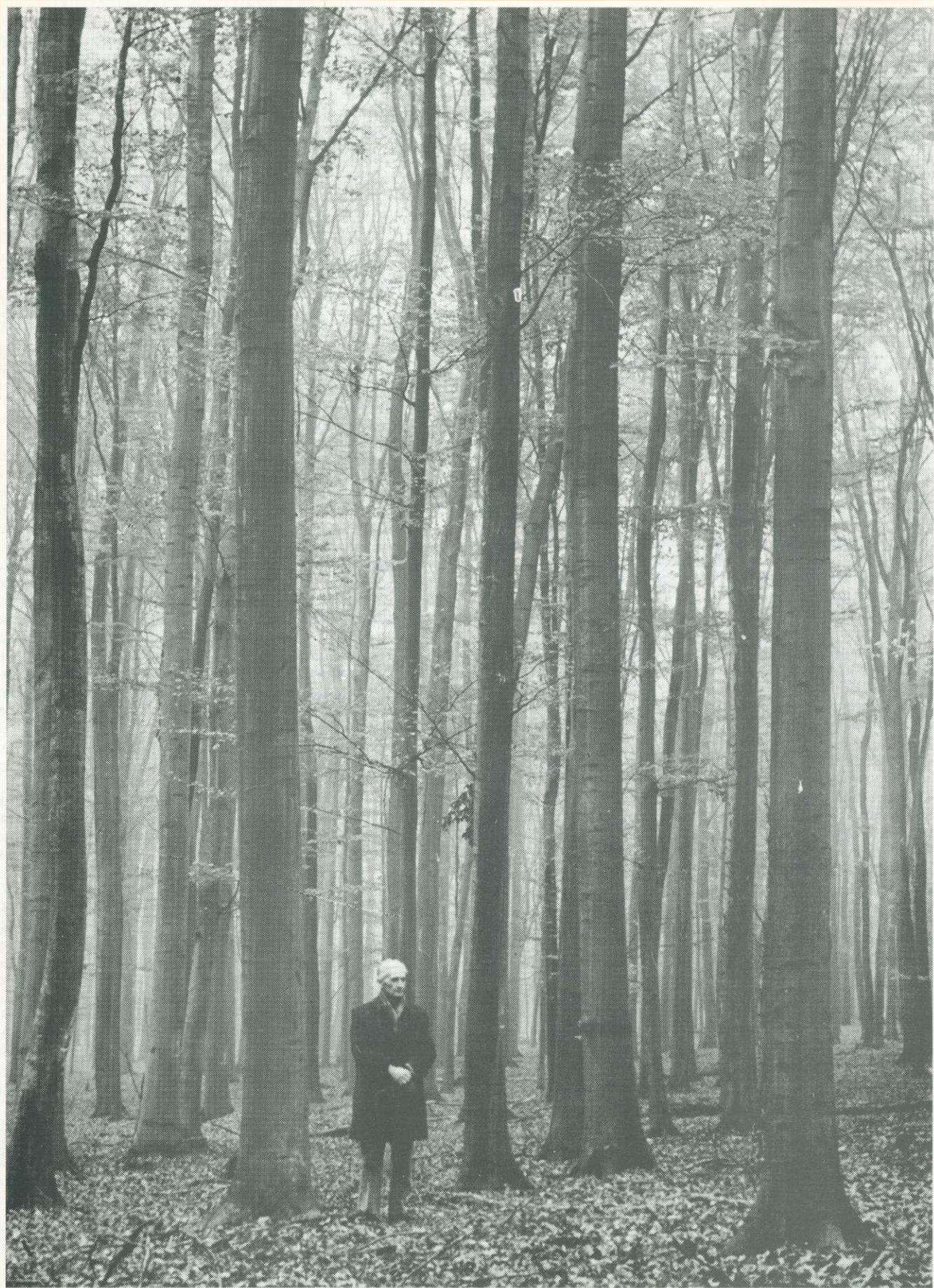
Az előadók képviselik azt, hogy a terült tulajdonosáé legyen a vadászati jog. A vad a természeti erőforrások közé sorolandó. A vadgazdálkodás és erdőgazdálkodás szétválasztása rendkívül rossz lépés lenne, akárcsak a természetvédelem elkülönítése.

Zárszóként a résztvevők megegyeztek abban, hogy a természetvédelem, erdővédelem esetében mindig konkrét meghatározásokra kell törekedni. Meg kell határozni, hogy mit miért védünk, milyen célból és milyen forrásból teremtyük meg a védett értékek fennmaradását. A tulajdonos korlátozása esetén szintén biztosítani kell a kompenzációt.

Az alapítvány képviselői meghívták a résztvevőket – a szakosztály tagjait –, hogy alkalomadtán tekintsek meg a környezeti oktatással kapcsolatos tevékenységüket Vácott (tanösvény).

A szakosztályvezető megköszönte az előadóknak és a tagtársaknak a részvételt. Mindenkinél boldog karácsonyt és békés, sikereken gazdag új esztendőt kívánt.

Baranyi Katalin

Laureolae-Fagetum (Fotó: Majer Antal)